

शूद्रान्वर्जनं धर्मस्तथा सत्यसेवनं । धर्मा नित्योपवासितं ब्रह्मचर्यं तथैव च ।
 आहिताग्निरधीयानो जुह्वानः संयतेन्द्रियः । विघमाग्नी यताहारो गृहस्थः सत्यवाक् शुचिः ।
 अतिथिव्रतता धर्मा धर्मस्तेताग्निधारणं । दृष्टीश्च पशुबन्धांश्च विधिपूर्व्वान् समाचरेत् ।
 यज्ञश्च परमो धर्मस्तथाऽहिंसाऽयं देहिषु । अपूर्व्वभोजनं धर्मा विघमाग्नित्वमेव च ।
 भुक्ते परिजने पश्चात् भोजनं धर्म उच्यते । ब्राह्मणस्य गृहस्थस्य श्रोत्रियस्य विशेषतः ।
 दम्पत्योः समशीलत्वं धर्मः स्याद्गृहमेधिनः । गृह्याणाञ्चैव देवानां नित्यपुष्पवलि क्रिया ।
 नित्योपलेपनं धर्मस्तथा नित्योपवासिता । सुसंस्तुष्टोपलिप्ते च साज्यधूमो भवेद्गृहे ।
 एष द्विजजने धर्मा गार्हस्थो लोकधारणः । द्विजातीनां सतां नित्यं सदैवैष प्रवर्त्तते ।
 यस्तु चक्षुगतो देवि त्वया धर्म उदीरितः । तमहं ते प्रवक्ष्यामि तन्मे शृणु समाहिता ।
 चक्षुष्यस्य स्मृतो धर्मः प्रजापालनमादितः । निर्दिष्टफलभोक्ता हि राजा धर्मेण युज्यते ।
 प्रजाः पालयते यो हि धर्मेण मनुजाधिपः । तस्य धर्माज्जिता लोकाः प्रजापालनसहिताः ।
 तस्य राज्ञः परो धर्मा दमः स्वाध्याय एव च । अग्निहोत्रपरिस्पन्दो दानाध्ययनमेव च ।
 यज्ञोपवीतधारणं यज्ञो धर्मक्रियास्तथा । भृत्यानां भरणं धर्मः कृते कर्मण्यमोघता ।
 सम्यग्दण्डे स्थितिर्द्धर्मः धर्मा वेदक्रतुक्रिया । व्यवहारस्थितिर्द्धर्मः सत्यवाक्यरतिस्तथा ।
 आर्त्तहस्तप्रदो राजा प्रेत्य चेह महीयते । गोत्राह्वणार्थं विक्रान्तः संगमे निधनं गतः ।
 अश्वमेधजितालोकानाप्नोति त्रिदिवालयो । वैश्यस्य सततं धर्मः पाशुपाल्यं कृषिस्तथा ।
 अग्निहोत्रपरिस्पन्दो दानाध्ययनमेव च । वाणिज्यं सत्ययस्थानमातिथ्यं प्रथमो दमः ।
 विपाणां स्वागतं त्यागो वैश्यधर्मः सनातनः । तिलान् गन्धान् रसांश्चैव विक्रीणीयान्नचैव हि ।
 वणिकपयमुपासीनो वैश्यः सत्ययमाश्रितः । सर्वातिथ्यं त्रिवर्गस्य ययाशक्ति ययाहृतः ।
 शूद्रधर्मः परो नित्यं शुश्रूषा च द्विजातिषु । स शूद्रः संशिततपाः सत्यवादी जितेन्द्रियः ।
 शुश्रूषुरतिथिं प्राप्तं तपः सञ्चिनुते महत् । नित्यं स हि शुभाचारो देवताद्विजपूजकः ।
 शूद्रो धर्मफलैरिष्टैः सम्प्रयुज्येत बुद्धिमान् । एतत्ते सर्वमाख्यातं चातुर्वर्ण्यस्य शोभने ।
 एकैकस्येह शुभगे किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ।

॥ उमोवाच ॥ उक्तस्त्वया पृथग्धर्मश्चातुर्वर्ण्यहितः शुभः । सर्वव्यापी तु यो धर्मा भगवंस्तद्वीहि मे ।

॥ महेश्वर उवाच ॥ ब्राह्मणा लोकसारेण सृष्टा धात्रा गुणार्थिना । लोकांस्तारयितुं कृत्स्नान्मर्त्येषु चितिदेवताः ।
 तेषामपि प्रवक्ष्यामि धर्मकर्मफलोदयं । ब्राह्मणेषु हि यो धर्मः स धर्मः परमो मतः ।
 इमे ते लोकधर्मार्थं त्रयः सृष्टाः स्वयम्भुवा । पृथिव्यां सर्जने नित्यं सृष्टास्तानपि मे शृणु ।
 वेदोक्तः परमो धर्मः स्मृतिशास्त्रगतोऽपरः । शिष्टाचीर्णोऽपरः प्रोक्तस्त्वयो धर्माः सनातनाः ।
 चैविद्या ब्राह्मणो विद्वान् न चाध्ययनजीवकः । त्रिकर्मा त्रिपरिक्रान्तो भैत्र एष स्मृतो द्विजः ।
 षड्विमानि तु कर्माणि प्रोवाच भुवनेश्वरः । वृत्त्यर्थं ब्राह्मणानां वै शृणु धर्मान् सनातनान् ।